

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Aabenbaring, Kunst og Vidskab

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Aabenbaring, Kunst og Vidskab", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_312_10-com-root.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

her en hentydning til tidsskriftet *Athene*. I græsk mytologi var kirkeuglen gudinden Athenes fugl.

jf. Mau nr. 2.471 og Grundtvig 1845 nr. 728.

jf. Mau nr. 866 og Grundtvig 1845 nr. 243.

også.

således.

karakter, skudsmål.

omstændelighed; vidtløftig og (for) omfattende fremstilling.

forstand, fatteevne.

overskue.

ganske stor dristighed el. frækhed.

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

grundlæggende principper.

fænomener, der kan iagttages på himlen som fx meteorer, stjernesud og fatamorganaer.

ikke finder det fordelagtigt, ikke står mig ved.

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

jf. Mau nr. 2.344.

mesmerismen, dvs. dyrisk magnetisme. Den ejendommelighed ved dyrets eller menneskets legeme, som mentes at gøre det modtageligt for indvirkning fra himmellegemer eller beslægtede kræfter hos andre væsener.

holde tilbage.

dvs. have kraft og styrke, jf. Mau nr. 2.145 og Grundtvig 1845 nr. 1.024.

her: lærde.

her både en hentydning til tidsskriftet *Athene* og gudinden Athene.

her: ophavsmand.

blev holdt for nar, jf. Mau nr. 6.083. 'Limestang' var en til fuglefangst anvendt stang, som var besmurt med (fugle)lim.

(lille skarp) kniv, anvendt ved tilskæring af fjerpenne; lommekniv.

i alkymien en magisk substans, hvormed uædle metaller kan omdannes til ædle.

afklaret, oplyst; forvandlet.

også.

her også: forfædre.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

ikke tror sig i stand til.

I riddertiden udfordrede man til kamp ved at kaste sin handske foran en ønsket modstander.

kreds af krigere, der står tæt sammen med skjoldene foran sig el. over sig; Sagas skjoldborg er Grundtvigs udtryk for historien.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

bagudvendt skjold, dvs. et skjold, der bæres mod egne landsmænd.

forklarer, udtrykker.

gøre sig selv til løgner.

også.

fjende; person, der bærer had eller nag til en.

kan vise (optativ).

tungt, vanskeligt.

kan man kun vise; kan man vise blot (optativ).

kan man kun tænke; kan man tænke blot (optativ).

opnå, hvad man vil; sætte sin vilje igennem.

omstændelighed; også anvendt i en mere neutral betydning om omfattende fremstilling.

skæmmer, misklæder.

mest omstændelig, mest detaljeret.

omstændelighedens; også anvendt i en mere neutral betydning om omfattende fremstillinger.

ved anskuelse.

afklare, oplyse.

for det.

for givet, som sandt.

tydeligt.

vrøvl.

hvad så end.

at søge udmærkelse på en andens bekostning, jf. Mau nr. 9.107.

fremtræde med lysende overflade uden indre værd.

må man gribe (optativ).

må være (optativ).

variation over Mau nr. 11.103.

ikke skal tage særlige hensyn.

almene.

overordentlig.

arbejde mig frem, skaffe mig vej i livet.

også.

simpel, ufordærvet.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

tåbelighed.

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

udtryk, der bruges om venskabs- el. kærlighedsforhold.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

forening, fællesskab.

også.

tøddel.

med forstand som en engel, dvs. overordentlig god forstand.

lulle i søvn.

indre; tætte.

indre; tætte.

kunstigt frembragte.

dvs. oplysningstiden med fokus på rationalisme og logik, her af Grundtvig benævnt med henvisning til Christian Wolff.

allerede.

amputere.

lang.

dvs. organiseringen af Bibelens lære i kategoriske systemer (systematisk teologi).

tage til sig, tilegne sig.

hellige fællesskab.

lære, system af læresætninger.

uden skam.

leve et nyt liv (uden synd).

vulgært, udannet, plumpt.

universiteterne.

dvs. sjæleligt at omdanne.

forandringer, omskiftelser.

tilkendegive over for dem.

variation over Mau nr. 11.243.

uægte, født uden for ægteskab.

variation over Mau nr. 6.083. 'Løbe sur' betyder at løbe vild, forvirres ved.

dvs. klogskabsbuler.

lære, system af læresætninger.

modstå.

dvs. i det jordiske, dennesidige.

sikkert.

lære, system af læresætninger.

tydeligt, utvivlsomt.

hvor langt.

lære, system af læresætninger.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

forvarsel.

må man nu blot ikke forveksle (optativ).

lære, system af læresætninger.

indlysende.

naturlig trang, behov.

lære, system af læresætninger.

bibelkundskab el. -videnskab (se også indledningen).

kladde.

uden skam.

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

trang, behov.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

ikke (efter forudgående nægtelse).

særskilt.

betegnelse for hele bygningen.

have tiltro til.

også.

sammensunket i den ene side.

lat. 'om den trælbundne vilje', titel på Luthers værk fra 1526.

fra lat. 'loci communes', almensætninger; jf. Melanchthon (1521) *Loci communes rerum theologicarum seu hypotyposes theologicae* (da. Den kristne læres hovedpunkter).

dvs. sætte Aristoteles til vægs; kritisere, gøre grin med.

faret.

universiteterne.

dvs. (overdreven) begejstring for Philipp Melanchthons værker og tanker.

slås om.

erindring.

helt, kriger.

gjorde klar til storm.

mærkbart.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

genoprette, genrejse.

hug at udveksle med den, dvs. kamp mod den (arkaiserende).

løber samme risiko.

helte, krigere at støtte sig til.

udrede.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

groft.

idet, eftersom.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

er forsvundet lidt efter lidt, er gået op i.

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

er blevet klart.

ubetvivleligt.

henvisning til den tyske idealisme, især Johann Gottlieb Fichtes filosofi og begreb om 'Ichheit', hvor jegets skabende aktivitet er kundskabens grundlag.

bandlyste, udelukkede (fra kirken).

fysiske afgrænsning, krop.

grænser, dvs. begrænsninger.

sjæleligt, i det indre.

grænser, dvs. begrænsninger.

selvfølgelig.

legemligheden (modsat det højere sjæleliv).

grundigt overvejer.

vedholdende, bestandige.

absolut.

indtræffe.

er underkastet, undergår.

skabelse; form, skikkelse.

undersøgelse, analyse.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

fordres, kræves.

dvs. inddeling i tidsmæssige perioder (tidsregning).

om en vanskelig og ubehagelig situation, jf. Mau nr. 1.558 og Grundtvig 1845 nr. 423.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

godt, sikkert.

drage fordel af, benytte sig af.

personer med gigt i fødderne.

fjende; person, der bærer had eller nag til en.

tungt, vanskeligt.

skabt.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

jf. Mau nr. 3.381.

urokkeligt, uomtvisteligt.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

ordning, indretning, tilstand.

fatteevne, horisont.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

forudskikkede, dvs. i en allerede bestemt orden.

begribe.

normale, forudskikkede, dvs. i en allerede bestemt orden.

hvornår.

for øvrigt, også.

således.

også.

betydning.

variation over Mau nr. 9.911 og Grundtvig 1845 nr. 2.360.

normale, forudskikkede, dvs. i en allerede bestemt orden.

duelig, indrettet.

dueligt, indrettet.

dvs. at være overmodig, jf. Mau nr. 6.779.

jf. Mau nr. 7.019.

sin bestemmelse.

overskred sine grænser.

midtpunkt.

skam, undseelse (i egenskab af at være et kønsvæsen).

hverken.

nødt.

lovprisning.

bemærke.

Udtrykket "gav [...] en god Dag, som en god rolig Nat" betyder: at være helt og holdent ligeglad med noget.

mærkbar; bemærkelsesværdig.

dvs. Det Gamle Testamente.

stemmer overens, stemmer.

valgte, foretrak.

ualmindelig, overnaturlig.

gunstig stemt over for, tiltrukket af.

puste ind i.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

bemærke.

forventede sig.

her: vrøvl.

knæle.

således.

påfaldende; eftertrykkeligt.

lat. godtroenhed.

godtroenhed.

hverken.

knæle.

dvs. afgudsbilleder.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

kald, beslutsomhed.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

ved guddommelig beåndelse, inspiration (af gr.).

almen.

indre.

genoprettelse; opstandelse, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

speciel, specifik.

sikker.

erkendes.

også.

dvs. sanselige, legemlige; timelige.

tåbelighed.

dvs. sanselige, legemlige, timelige.

genoprettelse; opstandelse, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

klart, tydeligt.

ikke til at finde el. opdage.

få rede på.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

også.

kundskaben el. videnskaben (se også indledningen).

genoprettelse; opstandelse, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

sådan.

genoprettelsen; opstandelsen, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

forstand, fatteevne.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

hvor langt.

her: den menneskelige forstand, fatteevne.

erkende.

forklare, afklare.

forklarelse, afklaring.

overordnet, bred.

omhyggeligt, stykke for stykke.

bestemt, helt sikkert.

sådan.

yndling, kæledægge.

formentlig: faldet i søvn (som høns, der går til ro i hønsehuset på deres pind); det ordsproglignende udtryk har ikke kunnet identificeres.

dvs. snublet ved et spring, jf. Mau nr. 9.519.

udskillelse, fysiske afgrænsning.

kunsthærdigt.

mærkbart.

sikkert.

oplyst, afklaret.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

tåbelighed.

blev egenrådige, tog magten.

som man siger om brand, jf. fx Mau nr. 4.304 og 4.331.

benytte sig af alt, drage fordel af alt.

nødvendigvis.

virke, virksomhed.

jf. Grundtvig 1845 nr. 1.845.

beboelseshuset.

håndværk (pluralis).

klartseende, opmærksom.

jf. Mau nr. 3.494.

hverken.

benævne, give navn.

dvs. Parthenon på Akropolis i Athen.

også.

udnævntes, gjordes til.

afbildning, symbolsk anskueliggørelse.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

mellemløbet, den formidlende instans.

spredte, splittede.

egnet til.

udseende, skikkelse.

forstå, angive.

dvs. gå os åbent i møde, variation over Mau nr. 12.099.

foran.

bør lægge mærke til (optativ).

afklares; herliggøres.

luffer.

betydning.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

træg person.

blev formet af jord.

navngive.

forkynder, udtrykker.

d.s.s. abc, dvs. bogstavernes navne.

ABC'en.

betegne, navngive.

tildelte dem navne, betegnelser.

her: påfaldende.

vrøvlede.

manglede.

stykke kvæg.

en klar sag.

tidsalder.

forunderlig.

var man en anstændig person.

i særdeleshed.

særligt.

særlig.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

fordring.

indlysende.

til det (formål).

første menneskepar, dvs. Adam og Eva.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

ventet på at opleve (og altså været i live endnu).

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

er (gl. præsens 2. person singularis af 'være').

grænse, begrænsning.

det som ikke er helligt, profant.

dvs. mennesker, der kun har et forhold til det hellige om søndagen; 'søndagsbarn' kaldes også et barn, der særlig opvakt.

frygt, ængstelse.

tåbelig.

give sin fuldendte form; udforme.

mest passende.

sådan.

allerede.

jf. Mau nr. 3.515 og Grundtvig 1845 nr. 1.064.

indskrumpen, gold.

selvfølgelig.

endnu.

afrundetheds, fuldendtheds.

udforme.

afklaret, gennemlyst.

åbenbaring, afklaring.

gå forud for.

blev egenrådig, tog magten.

forening, forbindelse.

dvs. ved guddommelig hjælp (inspireres).

oplyste.

velvillige.

må skamme (optativ).

må bevise (optativ).

genoprettelse; opstandelse, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

fællesskab.

her: djævlén.

behov, fornødenhed.

dragt med kraftige og iøjefaldende farver (modsat den sorte præstekjole).

have fulgtes.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

forklarelse, afklaring.

indre; tæt.

oplysningstiden.

afklaret, oplyst; forvandlet.

udsmykket, dvs. i hemmeligt billedsprog.

her: ikke.

alt andet; lige det modsatte.

sådan.

bemærkelsesværdig.

fratage.

dvs. Det Gamle Testamente.

forklarelsen, afklaringen.

indre.

medlemmer.

som den findes i Det Gamle Testamente.

afvise, støde bort.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

dvs. Det Gamle Testamente.

dvs. Det Gamle Testamentes.

må man agte (optativ).

adskillelsen.

må læse (optativ).

i Det Gamle Testamente.

kan finde (optativ).

kan man finde (optativ).

kan gøre (optativ).

kan så tage (optativ).

tydeligt.

i Det Gamle Testamente.

kan se (optativ).

allerede.

kan se (optativ).

afklare; herliggøre.

må gøre (optativ).

må lægge (optativ).

som den findes i Det Gamle Testamente.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

om inddelingen på skiven af et solur.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

kan man gøre (optativ).

dvs. Det Gamle Testamente.

dvs. sammenstillingen af elementerne.

allerede.

mere detaljeret.

kigge ind, få indblik.

overnaturlig dvs.

genoprettes; genopstå.

genoprettelsen; opstandelsen, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

genoprettede; genopstandne.

kundskabs- el. videnskabskamre (se også indledningen).

afklares, oplyses.

afklarar, oplyser.

må man dog ikke vrage den (optativ).

genopretter, genrejser.

tydeligt, indlysende.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

udtryk.

redegørelse, fremstilling.

boghandelens.

den foregående april måned, jf. tidsskriftet *Athene*, april 1817, s. 378-384.

også.

går i rette med el. skælder ud på mit rimbrev.

dvs. tidsskriftet *Athenes*.

lat. 'dumhedens undtagelse el. undskyldning' (i retslig sammenhæng).

på mine vegne.

dvs. den komiske digtning i form af komisk epos, satiriske skæmtedigte og prosakomedier, som Holberg får anerkendt af publikum, men som før ham regnedes for uforskammet bagtalelse og en skændig bedrift.

variation over Mau nr. 5.404 og Grundtvig 1845 nr. 992.

bar sig uheldigt ad; fik en uheldig skæbne.

senere hen.

hvor meget, hvor langt.

er udøvet på.

udøvet.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

allerede.

genoprettelse; opstandelse, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

afklare, oplyse.

opstå i herlighed (kødets opstandelse).

i lighed med (et opstandet legeme).

genoprettes; genopstå.

genoprettet; opstandne.

forklarelse, afklaring; forvandling.

dvs. Det Gamle Testamente.

genoprettes; opstår.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

genoprettelsen; opstandelsen, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

genoprettelsens; opstandelsens, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

fællesskab.

forklarelsen, forvandlingen; herliggørelsen.

genoprettelse; opstandelse, dvs. som udtryk for menneskets frelse.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

tåbeligt.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

kundskabs el. videnskabs (se også indledningen).

forvandlede, herliggjorte.

angreb.

gr. erkendelse, viden.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

allerede.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

helt sikkert.

også.

genoprettes; ophøjes.

genoprettede; ophøjede.

genoprettet; ophøjet.

genoprette; ophøje.

sikkert.

genoprettet; ophøjet.

forløser.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

sådan.

virke, handlen.

sådan.

dvs. katolikken.

sådan.

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

vi skal vogte os nøje (optativ).

kundskab el. videnskab (se også indledningen).

Anvendt litteratur

- Christensen, Bent (1998) *Omkring Grundtvigs Vidskab. En undersøgelse af N.F.S. Grundtvigs forhold til den erkendelsesmæssige side af det kristeligt nødvendige Livsengagement*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Luther, Martin (1526) *De servo arbitrio*. Nürnberg
- Mau, Jens Christian Edvard Theodor (1879) *Dansk Ordsprogs-Skat 1-2*. København
- Melanchthon, Philipp (1521) *Loci communes rerum theologicarum seu hypotyposes theologicae*. Wittenberg
- Molbech, Christian (1817) "Nogle Yttringer om den komiske Poesie, i Anledning af Hr. J.L. Heibergs Komædie: Julespøg og Nytaarsløier" i *Athene, et Maanedsskrift*, april, s. 321-384. København